

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI
NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

SOLFEDJIO
FANINING O'QUV DASTURI

(2-kurslar uchun)

2024-2025 o'quv yili uchun

Bilim sohasi: 100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi: 110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi: 60111300- Musiqa ta'limi yo'nalishi

Fanning asosiy parametrlari

(Fan/ modul kodi) G.mat205	O'quv yili <u>2024/2025</u>	Semestrlar 4	Kreditlar 5
(Fan/ modul turi) Majburiy	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari 4	
Fanning nomi Solfedjio	Auditoriya mashg'ulotlari (soat) 60	Mustaqil ta'lim (soat) 90	Jami yuklama (soat) 150

Auditoriya mashg'ulotlari va mustaqil ta'lim o'quv yuklamasi (soatlarda) ajratilgan semester bo'yicha taqsimoti

T/r	Auditoriya mashg'ulotlar soatlari	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
1	Ma'ruza				20				
2	Amaliy				40				
3	Seminar								
4	Laboratoriya								
7	Jami auditoriya soatlari								
5	Mustaqil ta'lim va mustaqil mashg'ulotlar				90				
6	Kurs loyihasi va kurs ishlari								
8	Jami yuklama				150				

I. Faning mazmuni

Fanning maqsadi (DTS talablari asosida bayon etiladi)

Fanning maqsadi – Mazkur fan dasturi: Solfedjio fani 60111300 - musiqa ta'limi yo'nalishi talabalar uchun mo'ljallangan bo'lib, unda bo'lg'usi musiqa ta'limi o'qituvchilari egallashi zarur bo'lgan bilim, malaka va ko'nikmalar minimumi belgilab berilgan. Dastur ta'lim sohasida olib borilayotgan tub islohotlar, zamonaviy o'qituvchiga talablar boy ma'naviy, madaniy musiqiy merosimizga yangicha yondashuvlarni hisobga olib tuzilgan.

Fanning asosiy vazifasi - 60111300 - musiqa ta'limi yo'nalishi talabalarini musiqa madaniyati o'qituvchisi amaliy faoliyatiga tayyorlaydi. Musiqa ta'limi tarbiya jarayonida o'qituvchining o'quvchilar bilan ishlash usullarining mazmunini anglatdi. Solfedjio o'qituvchisidan iste'dod, qobiliyatlar va ishtiyoqlar mavjud bo'lishini talab etadi.

Fanning vazifalari - musiqa ta'limi va tarbiyasining mamuni, tashkil qilinishi, turli shakllari va metodlari haqida asosiy ma'lumotlar berish. Musiqa ta'limi va tarbiyasi sohasidagi ilg'or tajribalarni umumlashtirish. Darsdan tashqari musiqiy pedagogik amaliyot bo'yicha metodik adabiyotlarni mustaqil o'rganishga tayyorlash.

Solfedjio fanining maqsadi - bo'lg'usi bakalavrlarni musiqa madaniyati o'qituvchisi va kasb-hunar kollej faoliyatiga amaliy tayyorlashdan iborat, ushbu faoliyat musiqiy maktab repertuari, metodika va amaliyot ishlari egallash negizida amalga oshiriladi.

Solfedjio fanining vazifalari: talabalar umumiy ta'lim maktabida ta'lim tarbiya jarayonini o'quvchilarning musiqa san'ati va uning hayot bilan bog'lig'ligini jonli, yaxlit holda anglab etishi asosida amalga oshirishga tayyorlash; Solfedjio vokal-xor, musiqa tinglash bo'yicha asarlarni maktab musiqa pedagogikasi va metodikasi tamoyillariga tayangan holda metodist va ijrochi sifatida o'zlashtirish; musiqa madaniyati o'qituvchisining darsga tayyorlanishi va o'z o'zini tayyorlashi o'quvi, maktab musiqa repertuarini uslubiy va didaktik ishlab chig'ish malaka va

ko'nikmalarini shakllantirish; maktab musiqa repertuari bilan ishlashning ko'rgazmali — axborotli metodi va usullarini egallash; maktab musiqa repertuari bilan ishlashning ijodiy usullari va metodlarini o'zlashtirib olish; Solfedjioni metodik ijrochilik tomonidan o'zlashtirib olish jarayonida musiqiy fikr yuritish, musq'iy ijodkorlik, musiqani idrok etish, tasavvur qilish, musiqiy qobiliyatlarini o'stirish; maktab repertuarini o'rganish jarayonida bo'lajak musiqa o'qituvchisi malakasini shakllantirish; musiqiy-pedagogik musiqa repertuarini o'rganish jarayonida bo'lajak musiqiy madaniyat o'qituvchisining umumiy, musiqiy va professional madaniyatni shakllantirish.

II. Asosiy nazariy qism (Ma'ruza mashg'ulotlar)

Solfedjo fanining ish shakllari.
Ritm. Takt. Metr. O'lchov.
Oddiy va murakkab metrlar va o'lchovlar. Oddiy o'lchovli taktlarda cho'zimlarning turkumlanishi.
Lad. Major va minor ladi.
Major va minoming 3 xil ko'rinishi.
Intervallar. Intervalning son va sifat miqdori. Xromatik intervallar.
Uchtovushliklar va ularning aylanmalari. Major va minoming asosiy uchtovushliklari.
Major va minoming yondosh uchtovushliklari. Tabiiy va garmonik major hamda minor pog'onalaridan tuzilgan uchtovushliklarini tuzish va kuylash
Xalq musiqasining yeti pog'onali diatonik ladlari
Tonalliklarni aniqlash. Berilgan asarlarni transpozitsiya qilish
Major va minor tonalliklari jadvali.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiya etilgan mavzular

Musiqa asarlari ustida ishlash
Dirijyorlik sxemalari. Kalitlar
Turli xil o'lchovlarga doir mashqlar kuylash. Melodik diktant.
Diyezli va bemolli major tonalliklarini kuylash
Oddiy o'lchovlarga doir mashqlar kuylash
Major tonalliklarini takrorlash va ritmik mashqlar bajarish.
$\frac{3}{4}$ o'lchoviga doir mashqlar. Melodik diktant yozish
Major va minor ladlari.
Tetraxordlar va ularning turlari ozish
Oktavalar. Oktavalarni bir-biridan farqlash. Melodik diktant
Major va minor tonalliklaridagi turg'un, noturg'un tovushlarni yechilishi bilan birligida kuylash. Ritmik diktant yozish
Fa major tonalligiga doir mashqlar
Ritmik qobiliyatni rivojlantirishga doir mashqlar
Tabiiy major va minor intervallari. Intervallarni aniqlashga doir mashqlar ustida ishlash.
Diatonik intervallarni takrorlash. Eshitib aniqlash va kuylash. Diktant yozish
Xromatizmga doir mashqlar kuylash

Triollar. Triollarga doir mashqlar kuylash. Ritmik diktant yozish
Ikki ovozi mashqlar ustida ishlash
Pentatonika. Major va minor pentatonikalasi.
Qo'shiq va kuylarni tahlil qilib solfedjiolash

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar
Auditoriyadan tashqari vaqtda bajariladigan mustaqil ishlar
quyidagi turlarda amalga oshirilishi tavsiya etiladi:

- konspekt yozish;
- axborot-tahliliy materiallar bilan ishlash;
- manbalar bilan ishlash;
- individual o'quv vazifalar bajarish;
- taqvim reja va dars ishlanmalari (SHoir, kompozitor, xonanda va Sozanda). mavzusini tuzish va slaydlar tayyorlash.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ta'limning mavzulari:

Asosiy uchtovushliklarning qo'shilishi
Kuyni asosiy uchtovushliklar bilan garmoniyalash
Bas ovozini garmoniyalash
Kadans kvartsekkordning o'rta va xotima kadensiyalarda qo'llanilishi
Asosiy uchtovushliklar sekstakkordlarining qo'llanilishi
O'tkinchi va yordamchi kvartsekkordlarning qo'llanilishi
Kadensiya, davriya, jumla va ularning kuyni garmoniyalashdagi ahamiyati
Dominantseptakkordning aylanmalari va ularning qo'llanilishi
II pog'ona sekstakkordi va uchtovushligining qo'llanilishi
Subdominantseptakkordning qo'llanilishi
Yetakchi septakkordlarning qo'llanilishi
Diatonik sekvensiyalar. Yondosh septakkordlarning qo'llanish sohasi
Kadensiyalardagi qo'shdominanta va ularning qo'llanilishi
Tuzilma ichidagi qo'shdominanta va uning qo'llanilishi
Tonalliklar nisbatlarining turlari. Og'ishma. Modulyatsiya
Birinchi darajali o'xshash tonalliklarga modulyatsiya qilish

Musiqiy shakl va uning umumiy tamoyillari. Musiqiy janr va uslub
Bayon etish turlari. Qismlar funksiyasi. Musiqiy shaklni rivojlov tamoyillarining xarakteristikasi
Musiqiy til. Kuy. Musiqiy mavzu
Garmoniya va uni musiqiy shakldag io'mi. Ritmning shakl yasovchi va ifodaviy ahamiyati. Faktura. Ko'povozli fakturaning tasnifi
Musiqiy sintaksis. Masshtabli-mavzuiy tuzilmalar
Oddiy shakllar. Davriya. Davriyaning funktsional va tuzilmali xususiyatlari
Davriyaning tasnifi. Davriya yirik shakllarni tarkibli qismi sifatida

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan asarning ovozlari va jo'r partiyalarini yodlab olib, ularni fortepianoda chalib hamda kuylab taqdim qilish tavsiya etiladi.

VI. Ta'lim natijalari/Kasbiy kompetensiyalari

Fanning o'qitish natijalari va shakllanadigan kasbiy kompetensiyalar

Talaba bilishi kerak:

- Solfedjio fanini o'zlashtirish jarayonida Solfedjio fani tushunchasining mohiyati, didaktika va musiqa o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari. O'quvchilarda ijrochilik va ijodkorlik malakalarini rivojlantirish va musiqiy tarbiya asoslari haqida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)

- Solfedjio mazmunini bilish, malaka hosil qilish va amalda qo'llay olish, musiqa darslarining barcha shakllarini amalda qo'llash, Har bir sinfda o'quvchilarning yoshiga mos ravishda musiqa o'qitish usullarini va metodlarini tanlash. **bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)**

- O'quvchilarning bilim va ijrochilik malakalarini baholash. Musiqa darslarida tarbiyaviy ishlarni olib boorish, musiqa asarlarini o'rgatish **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak; (malaka)**

VII. Ta'lim texnologiyalar va metodlari

- Ma'ruzalar;
- Seminarlar(mantiqiy fikrlash,tezkor savol javoblar)
- Taqdimotlar qilish
- Guruhlarda ishlash

VIII. Kreditlarni olish uchun talabalar:

Talabalar bilimni baholar mezonlari talabalar ta'lim dasturi doirasida o'qitish shaklidan qat'i nazar, O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan belgilangan amaldagi baholash mezonlari asosida baholanadi.

Fan dasturida (sillabusda) belgilangan baholash tartibi hamda ijobiy baholar doirasida baholangan talabalarga kreditlar beriladi. Talaba belgilangan ta'lim olish natijalariga erisha olmagan taqdirda, kreditlar berilmaydi.

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq, nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish;

Fanga oid asosiy darsliklar, o'quv uslubiy ma'lumotlar va internet jahon axborot tarmog'i resurslari

Asosiy adabiyotlar	
1.	Jalilov Sh.I. Musiqa nazariyasi (Solfedjio). Buxoro, "Kamolot" nashriyoti - 2022.
2.	Urmanova L., Trigulova A., Ibrahimjanova G. Musiqa nazariyasi. Toshkent, Nizomiy nomidagi TDPU, 2013.
3.	Островский А.Л., Соловьев С.Н., Сольфеджио М., «Музыка», 2013.
4.	Sposobin V. Musiqa shakli. T., - 1989y.

Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Odnogolosnoe solfedjio Laduxin N.M 1988-y
2.	Solfedjio o'quv qo'llanma Ostrovskiy A.L, N.Solovev 1973

Axborot manbaalari	
1.	www.tdpu.uz
2.	www.pedagog.uz
3.	www.ziyonet.uz

**Navoiy davlat pedagogika instituti tomonidan
ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.**

Fan modul tuzuvchilari:

Umurzoqova L.B.

NavDPI Musiqa ta'limi kafedrası o'qituvchisi

Taqrizchilar:

Fayziyev O.O

NavDPI Musiqa kafedrası professori

O. A. Xayitov

NavDPI Musiqa kafedrası dotsenti

Jalilov Sh.I

NavDPI Musiqa kafedrası dotsenti

Fanning o'quv dasturi "Musiqa ta'limi" kafedrasining 2023 yil 28 avgust dagi 1-son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va institut kengashida tasdiqlash uchun tavsiya etilgan.

Ushbu fan o'quv dasturi Navoiy davlat pedagogika institut Kengashining 2023 -yil 28 avgust dagi 1-sonli yig'ilishi qarori bilan tasdiqlangan.

Kafedra ~~muhi~~

dotsent: B. N. Umurzoqov

№ 1/5D

